ल्लिलो भविष्यतीति विद्यात्" शत०ब्रा० ४,५,८,११,

इर्भ्या स्त्री इर्भमर्हति सेव्यत्वेन दण्डा० यत् । १हस्तिन्यां २यज्ञकीटके च मेदि०।

इमथा अव्य० इदम्-इत्यर्थे-थाल् "प्रत्नपूर्व्वविश्वेमात् थाल् छन्दसि" पा० सू० निर्देशात् नि० इमादेशः । इदानीन्तनतुल्ये । "तं प्रत्नथा पूर्व्वथा विश्वथेमथा इव ज्येष्ठतातिं बर्हिषदं स्वर्विदम्" ऋ० ५,४४,८ । "प्रत्नथा पुरातनयजमाना इव पूर्व्वथाऽऽदीया पूर्व्वे यथा । विश्वथा विश्वे सर्वे प्राणिनो यथा । इमथा इदानीं वर्त्तमाना यजमाना इव" भा० "इयक्षक्" यजु०७अ०११च पठिता ।

इयक्षु त्रि० यज+सन उ वेदे नि संप्रसारणम् । यष्टुमिच्छौ "धन्वन्निव प्रापा असि त्वमग्न इयक्षवे" ऋ०१०,४,१, वेदे प्रायेण सर्वत्र नि० संप्रसा० । "सुम्नं वां स्वरिष्टमपावियक्षन्" १,१५२,२, देवानां इयक्षतो यजमान इयक्षति" ऋ०८, २१,११५,

इयत् त्रि० इदं परिमाणमस्य इदम्-वतुप् । एतावदर्थे "नीतं यदि नवनीतं कियदिति यशोदया पृष्टः। इयदिति गुरुजनसविधे विष्टतधनिष्ठापयोधरः पायात्" उद्भटः। "इयान् वाव किल पशुर्यावती वपा" ऐत० "इयन्ति वर्षाणि तथा महोत्सवम्" रघुः "इष्टिं निक्षिपतीति विश्वमियता मन्यामहे दुःस्थितम्" सा०द० । अत्र साधनप्रकारः इदम्+परिमाणार्थे वतुप् वस्य यः इदम इय् "यस्येति" पा०प्रकृतौकारलोपे प्रत्ययप्रकृतस्थितिः । अतएवात्र वैयाकरणा औपनिषदाश्च पठन्ति । "उदितवति परस्मिन् प्रत्यये शास्त्रयोनौ गतवति विलयञ्च प्राकृतेऽपि प्रपञ्चे । सपदि पदमुदीतं केवलं प्रत्ययोत्थं तदियदिति मिमीते कोऽहदा पण्डितोऽपि" । स्त्रियां ङीप् ।

इयत्तका स्त्री कुत्सिता इयत्ता कुत्सितार्थे कन् ह्रस्वः । कुत्सितेयत्तायाम् । ततः अर्श आ० अस्त्यर्थे अच् । कुत्सितेयत्तायुते अल्पप्रमाणे "इयत्तकं कुपुष्पकलकं भिनद्म्यहमना" ऋ० १,१९१,१५,

इयत्ता स्त्री इयतो भावः तल् । १सीमायां, २परिमाणे, ३संख्यायाञ्च । "न गुणानामियत्तया" "यथः परिच्छेदमियत्तया।अम्" "ईकृतया रूपमियत्तया वा" इति च रघुः ।

इयस् त्रि० इ-कर्त्तरि असुन् किच्च । १गन्तरि भावे असुन् । २मतौ "तेषां हैयसेवास किमिह कर्त्तव्यम्" शत०ब्रा०२, २,२,२,

इर्-ईर्षायां कण्ड्वा०यक् उभ० । इर्यति इर्यते ।

इरज्-ईर्षायां कण्ड्वादि०यक् प० । इरज्यति । "इरज्यन्नग्ने प्रथयस्व जन्तुभिरस्मे रायः" ऋ० १०,१४०,४ । "इरज्यन्त यच्छ्रुधीवियाचि" ऋ०७,२३,२, यदेषामग्नं जगताभिरज्यसि" ऋ०१०,७५,२ । "युवं विप्रस्य मन्मनामिरज्यथः" ऋ०१,१५१,६ ।

इरण त्रि० ईरिष+ष्ट० । जलरभूमौ जलटीका रमा० ।

इरम्मद पु० इरया जलेन अन्नेन वा माद्यति वहते इरा-मद-खच् नि० ह्रस्वः मुम् च । १वज्राग्नौ २वाड़वानले च । "इरम्मदं बृहदुक्थं यदत्त" यजु०११,७४ ।

"इरया अन्नेन माद्यति उभयं पश्येत्यादि" पा०नि० "वेददी०। "बृहते हवामहे इत्येतदिरम्मदमितीरया ह्येव मत्तः" शत०ब्रा०६,६,२,४ ।

इरस् इरज्वत् कण्ड्वा०इरस्यति "मातृपूत्रावाद्य इरस्यः" ऋ०७,४०,६ । "यथा इरस्यसीदम्" ऋ०१०,८६,२ ।

इरा स्त्री इण्-रक् इं कामं राति रा-क वा । १भूमौ, २वाचि, ३सुरायाम्, ४जले, ५अन्ने च । "इरा विश्वस्मै भुवनाय जायते यत्पर्जन्यः पृथिवी रेतसावतिः" ऋ० ५,८४, १ । "इरामन्ना ओदनं पिन्वमानाः" शत०ब्रा०६,६,२२ । दैकश्यपस्य पत्नीभेदे । "धर्मपत्न्यः समाख्याताः कश्यपस्य वदाम्यहम् । अदितिर्दितिर्दनुःकाला अमायुः सिंहिका मुनिः । कद्रूः प्राधा इरा क्रोधा विनता सुरभिःखशा" इत्युपक्रम्य "इरा इक्षुतावल्लीलवजातीश्च सर्व्वशः" । अस्त्रतेति शेषः । गरुडपु० ।

इराक्षीर पु० इरा जलं क्षीरमिवास्य । क्षीरसमुद्रे ।

इराचर न० इरायां जले भूमौ वा चरति चर-ट ई त० । १वर्षोपले त्रिका० २भूचरे ३जलचरे च त्रि० स्त्रियां ङीप् ।

इराज पु० इरा सुरेव अजति विक्षिपति अज-अच् न वी भावः । कन्दर्पे हला० । [त्रिका० ।

इराम्बर न० इरा जलमम्बरमिव यस्य । वर्षोपले करकायाम् ।

इरावत् इरा+भूम्नि मतुप् मस्य वः। समुद्रे तत्र भवः अण् ऐरावतः । अर्जुनेन नागकन्यावाहतृपादिते २वीरभेदे तदुत्पत्तिकथा" भा०भी० ९१अ० ।

"अर्जुनस्यात्मजः श्रीमानिरावान्नाम वीर्य्यवान् । सुषुवे नागराजस्य जातः पार्थेन धीमता । ऐरावतेन सा दत्ता ह्यनपत्या महात्मना । पत्नी कृते सुपर्णेन अपत्या दीनचेतना । भार्य्यार्थं तान्तु जग्राह पार्थः कामवशानुगाम् । एवमेव समुत्पन्नः परक्षेत्रेऽर्जुनात्मजः । स नागलोके संवृद्धो माता च परिरक्षिता । पितृव्येण